

Cito Volgsysteem primair en speciaal onderwijs

Spelling 3.0 groep 3

Toelichting bij het analyseformulier M3E3 en E3

Met behulp van de analyseformulieren Spelling M3E3 en E3 kunt u handmatig de fouten van een leerling analyseren. U kunt hiermee de categoriefouten en eventueel de fouten in het aanvankelijk schrijven analyseren. Op de achterkant is ruimte voor het noteren van uw bevindingen naar aanleiding van uw analyses en voor gegevens over de eventuele afnames van controledictees en aanvullende toetsen. Aan de hand van het volgende stappenplan vult u het formulier in:

Stap 1 | Achtergrondgegevens invullen

Bovenaan het formulier zet u de naam en de groep van de leerling voor wie u het formulier wilt invullen. Ook kunt u hier de datum van de toetsafname noteren.

Stap 2 | Antwoorden leerling invullen

In de kolom 'Antwoord leerling' neemt u alle foute antwoorden van de leerling over.

Stap 3 | Fouten analyseren

3a Categoriefouten analyseren

De toetsen M3E3 en E3 bevatten respectievelijk 7 en 8 categorieën: C1 t/m C7 en C2 t/m C9.

Een beschrijving van deze categorieën vindt u in bijlage 4 'Overzicht spellingcategorieën' van de handleiding. *Houdt u deze bijlage bij de hand bij het invullen van de foutenanalyse.*

Achter elk dicteewoord staat een hokje met een kader in de kolom van de betreffende categorie. Bijvoorbeeld:

In de toets E3 staat achter het woord *triest*, een mmkmm-woord, een hokje met een kader in kolom Categorie 3 (C3). Heeft de leerling de categoriefout gemaakt, dan kruist u het hokje aan. Heeft de leerling een andere fout of een totaal ander woord opgeschreven of helemaal niets opgeschreven, dan zet u een kruisje in de kolom 'andere fout' (AF).

Heel af en toe bevat een dicteewoord in de toets twee categorieën. Het uitgangspunt was dan telkens om het woord in te delen bij de meest gemaakte categoriefout. Bij de andere categorie staat alleen een hokje, dus géén kader, in de kolom. Dit is bijvoorbeeld het geval bij de volgende woorden:

- *Stronk* in de toets M3E3: categorie 7 (woorden met -ng(-) of -nk(-); dit is de meest gemaakte fout bij dit woord) en categorie 5 (woorden met -(m)mmm of mmm-).
- *Schurk* in de toets E3: categorie 6 (woorden met sch(r)-; dit is de meest gemaakte fout bij dit woord) en categorie 4 (woorden met niet geschreven tussenklank).

3b Aanvullende analyse: fouten in het aanvankelijk schrijven analyseren

Stap 3b is een aanvullende analyse die u alleen uitvoert bij leerlingen die nog veel fouten in het aanvankelijk schrijven maken. Met deze aanvullende analyse krijgt u gedetailleerdere informatie over de typen fouten. Het gaat om fouten in de categorieën 1, 2, 3 en 5 en andere fouten (AF). In deze categorieën wordt namelijk niet verwezen naar bepaalde letters en lettercombinaties, in tegenstelling tot de andere categorieën. Hierdoor zijn allerlei verschillende fouten mogelijk.

U deelt een fout in bij één van de onderstaande opties:

- Korte ↔ lange klank
Zet een kruisje in de kolom 'korte ↔ lange klank' als de leerling in plaats van een korte klank een lange klank schrijft of een lange klank in plaats van een korte klank, bijvoorbeeld:
knol → *knool*
paal → *pal*
griep → *grip*
N.B.: Fouten van deze categorie zouden ook geplaatst kunnen worden in 'toevoeging' (*knool*) of 'weglating' (*pal* en *grip*). Echter, door de fout te coderen als fout in 'korte ↔ lange klank' is duidelijk dat de leerling nog moeite heeft met deze klinkers.
- Klinkercombinatie
Zet een kruisje in de kolom 'klinkercombinatie' als de leerling een fout maakt in een klinkercombinatie, bijvoorbeeld:
buil → *biul*
buil → *boel*
buil → *bul*
riem → *reim*
N.B.: Fouten van deze categorie zouden ook geplaatst kunnen worden in 'omkering' (*biul* of *reim*), 'vervanging' (*boel*) of 'weglating' (*bul*). Echter, door de fout te coderen als fout in 'klinkercombinatie' is duidelijk dat de leerling nog moeite heeft met de dubbelklanken.
- Vervanging
Zet een kruisje in de kolom 'vervanging' als de leerling een letter vervangt door een andere letter, bijvoorbeeld:
brul → *bril*
bron → *brom*
meel → *mil*
bom → *dom* (hoewel dit een spiegeling kan zijn, valt deze fout onder 'vervanging' omdat er een andere – bestaande – letter is geschreven)
- Omkering
Zet een kruisje in de kolom 'omkering' als de leerling letters omdraait, bijvoorbeeld:
rasp → *raps*
kaart → *kraat*
graaf → *fraag*
- Weglating
Zet een kruisje in de kolom 'weglating' als de leerling een letter weglaat, bijvoorbeeld:
munt → *mut*
groet → *goet*
- Toevoeging
Zet een kruisje in de kolom 'toevoeging' als de leerling een letter toevoegt, bijvoorbeeld:
lus → *lust*
gesp → *gresp*

Tip:

Schrijf op het analyseformulier direct de gemaakte fout op in de kolom van de fout (bijvoorbeeld bij 'vervanging': $m \rightarrow n$). Dit kan helpen bij de volgende stap: het vinden van de rode draad.

Andere fouten

Sommige fouten zijn lastig in te delen, bijvoorbeeld wanneer een leerling *bijt* in plaats van *buil* schrijft of *pool* in plaats van *pols*. Ook is het mogelijk dat het antwoord van een leerling niet goed leesbaar is of dat een leerling een opgave heeft overgeslagen. In groep 3 kan het nog geregeld voorkomen dat een leerling letters spiegelt waardoor er een niet-bestaande letter ontstaat, bijvoorbeeld *gesp* in plaats van *gesp*. Maak hierover een opmerking in de laatste kolom 'anders'.

N.B. Gespiegelde letters tellen niet mee als fout in de toetsscore als er een *niet-bestaande* letter ontstaat, zoals *p*. Zie ook de nakijkinstructie op de afnamekaart.

Stap 4 | Rode draad

Nadat u alle fouten heeft ingedeeld, gaat u op zoek naar een rode draad. U bekijkt het aantal fouten per categorie. Heeft de leerling in alle categorieën fouten gemaakt of vooral in een bepaalde categorie? Als u ook de fouten in het aanvankelijk schrijven heeft geanalyseerd, bekijkt u of u structurele fouten terugziet. Bijvoorbeeld:

Sommige leerlingen vinden het lastig om het verschil tussen lange klanken en korte klanken te horen. Zijn er specifieke klanken waar de leerling moeite mee heeft? En als een leerling veel letters vervangt, om welke letters gaat het dan? Zijn het letters die qua klank dicht bij elkaar liggen, zoals de *m/n*, *s/z* en *p/b*?

Ten slotte: waardoor kunt u bepaalde fouten niet interpreteren? Heeft de leerling woorden vervangen voor andere, bestaande woorden? Is het handschrift moeilijk leesbaar? Spiegelt de leerling letters? Zo ja, welke letters zijn dit?

U noteert uw bevindingen op de achterkant van het analyseformulier. Nadat u de aard van de fouten in kaart heeft gebracht, gaat u op zoek naar mogelijke oorzaken voor de fouten. U kunt hierbij denken aan:

- Moeite met concentreren.
- Een (tijdelijk) verminderd gehoor waardoor de leerling het woord niet goed hoort of klanken weglaat.
- Moeite met het waarnemen van verschillen tussen klanken als *b/d* en *m/n* (auditieve discriminatie).
- Moeite met het onthouden van de goede volgorde van klanken, bijvoorbeeld *gierp* in plaats van *griep* (temporeel geheugen).

Zie ook Stap 3 'Verdiepingsvragen op leerlingniveau' in hoofdstuk 4 van de handleiding.

